

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2605/2022.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

1. Az Alkotmánybíróság a Pécsi Törvényszék 11.K.700.519/2022/13. számú ítéletével összefüggésben a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 33. § (1) bekezdése, 32. § (1) bekezdése, és 33/B.§ szakasza alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Pécsi Törvényszék 11.K.700.519/2022/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] Az indítványozó személyesen eljárva alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal élt a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.) 33. § (1) bekezdése, 32. § (1) bekezdése, és 33/B.§ szakasza alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése, valamint az alapul szolgáló ügyben alkalmazási tilalom kimondása iránt.
- [3] Másodlagosan az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján kérte a Pécsi Törvényszék 11.K.700.519/2022/13. számú ítélete megsemmisítését, az Alaptörvény sérelmére tekintettel.
- [4] Az indítványozó (az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárás felperese), a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.) 33/B. § (2) bekezdésében meghatározott állapotváltozás visszamenőleges vizsgálatára irányuló kérelmet terjesztett elő az illetékes kormányhivatalnál (a továbbiakban: alperes). Az

alperes az indítványozó kérelmét visszautasította; és rögzítette, hogy az indítványozó 2011. december 31. napján rehabilitációs járadékban részesült, mely ellátás 2012. január 1. napjától nem az Mmtv. rendelkezései szerinti rehabilitációs vagy rokkantsági ellátásként került tovább folyósításra, ezért az eljárás megindításának jogszabályi feltétele hiányzik. Az indítványozó az alperes döntésével szemben keresetet terjesztett elő, amelyben az alperes döntésének megsemmisítését és új eljárásra kötelezését kérte, mivel szerinte az alperes tévesen értelmezte az Mmtv. 33/B. §-át. A bíróság az indítványozó keresetét alaptalannak találta, megállapította, hogy az indítványozó nem részesült az Mmtv. 32. § (1) bekezdése és a 33. § (1) bekezdése szerinti ellátásban, így nem volt jogosult a 33/B. § (1) bekezdése szerinti egyösszegű kompenzációra.

- [5] Az indítványozó szerint a jogszabályi rendelkezések „félreértelmezhető, diszkriminatívak. A kártérítés lehetőségéből indokolatlanul kizárják a lényegében ugyanabban az élethelyzetben lévő megváltozott munkaképességű emberek egy részét. Amennyiben ezzel az indoklással az Alkotmánybíróság nem ért egyet, úgy az Alkotmánybíróság haladéktalanul állapítsa meg, hogy a Pécsi Törvényszék 11.K.700.519/2022/13. számú ítélete alaptörvényellenes, és ezért azt semmisítse meg.” Az indítványozó részletesen ismertette ügyét, kitérve arra, hogy a bíróság – kérése ellenére – nem kezdeményezte a sérelmezett jogszabályi rendelkezések alkotmánybírósági vizsgálatát. Alkotmányjogi panaszában bemutatta – az általa relevánsnak tartott – alkotmánybírósági gyakorlatot, majd a bírósági ítéletet illetően előadta: „(...)az ítélet arról sem szól, hogy az én esetemben miért nem kellett diszpozitív ítéletalkotást alkalmazni, miközben a birosag.hu oldalán megjelent friss ítéletekből vágtam ki a saját indoklásaimat, és ezt a tényt még ismertettem is az ítéletet meghozó bíróval. Hivatkozott a jogállamiság hiányára, bizonyítékként jogi egyetemi tananyagra, valamint a saját jogértelmezését illetően az Alkotmánybíróság 13/2022. (VI. 2.) AB határozatára Beadványában idézett továbbá a bíróság ítéletéből, utalt a jogszabály alaptörvény-ellenességével kapcsolatban a perben előadott indoklásának egy meghatározó részére.
- [6] Az indítványozó sérelmezte az alperesi hatóság és a bíróság döntését, álláspontja szerint azok az Alaptörvény XV. cikk (1)-(2) bekezdésbe ütköznek, megsértve ezzel a megkülönböztetés tilalmát. Álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések a tulajdonhoz való jogát is sértik.
- [7] Az illetékes minisztérium nem élt a lehetőséggel, és álláspontját nem fejtette ki az ügyet illetően.
- [8] Az Alkotmánybíróság főtitkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, az ezt követően többször kiegészített indítványt az Alkotmánybíróság a beadvány tartalma szerint bírálta el.
- [9] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.

- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az alapügy tárgyát képező eljárásban felperes volt, így érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [11] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz esetén további feltétel, hogy az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet Alaptörvényben biztosított jogának sérelme az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági eljárásban a sérelmezett jogszabályi rendelkezés az indítványozó vonatkozásában alkalmazásra került.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A sérelmezett bírósági ítéletet – az indítványozó tájékoztatása szerint – 2022. október 10. napján kézbesítették. Az alkotmányjogi panaszt 2022. november 14. napján – a törvényes határidőn belül – nyújtotta be az indítványozó. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [13] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be, míg az Abtv. 52. §-a szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 26. § (1) bekezdését, és 27. § (1) bekezdését, amelyek alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, a sérelmezett jogszabályi rendelkezést és a kifogásolt bírósági ítéletet, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, ezzel a beadvány a határozott kérelem ezen követelményének eleget tett.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmére hivatkozott, mivel álláspontja szerint indokolatlan megkülönböztetés valósul meg „a lényegében ugyanabban az élethelyzetben lévő megváltozott munkaképességű emberek egy részét ” illetően, és emiatt tulajdonjogi sérelem is érte.
- [15] Az Alkotmánybíróság a diszkrimináció alkotmányossági vizsgálata során alkalmazandó tesztek összefoglalóan a 3108/2020. (V. 8.) AB határozatában rögzítette. E szerint: az Alkotmánybíróság más mércét alkalmaz az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségesség/arányosság tesztjét –, s más mércét arra az esetre, ha a diszkrimináció-tilalmat az alapjogokon kívüli egyéb jogok tekintetében vizsgálja. Ez

utóbbi esetben akkor állapít meg az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis az önkényesnek minősül {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [166]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]; 1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [89]; 3087/2013. (III. 27.) AB határozat, Indokolás [37]; 23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [87]; 3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [56]}. Az Alkotmánybíróság több határozatában megerősítette, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, vagyis azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [53]; 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [96]–[97]}. Ugyanakkor azt is kifejtette az Alkotmánybíróság, hogy nem minősül megengedhetetlen megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás eltérő jogalanyi körre vonatkozóan állapít meg eltérő rendelkezéseket. Az egyenlőség követelménye a jog általi egyenlőként való kezelésre irányuló alkotmányos elv, amely az azonos (homogén) szabályozási körbe vont jogalanyoknak a jogokból való egyenlő részesedését védi. Ez tehát azt jelenti, hogy abban az esetben minősül alaptörvény-ellenesnek a megkülönböztetés, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]; 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; összefoglalóan: 3108/2020. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [40]}. A jelen ügyet illetően azonban az eljáró hatóságok és a bíróság által megállapítottan – az indítványozó által sem vitatottan – az Mmtv. hatályba lépésekor az indítványozó rokkantsági járadékban részesült, mely nem tartozott azon szociális ellátások körébe, mely révén a sérelmezett egyszeri kompenzációra való jogosultság felmerülhetett volna, így a diszkrimináció gyanúja sem áll fenn.

- [16] A tulajdonhoz való jog sérelmével kapcsolatban az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését eddig több alkotmánybírósági határozat értelmezte. Eszerint „[a] tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői” {25/2015.

(VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]). Az Alaptörvény tulajdonhoz való jogként a törvények által meghatározott jogosítványokat védi azokkal a további kiegészítésekkel, melyeket az Alkotmánybíróság az egyes esetek eldöntése kapcsán más alapvető jogok és alkotmányos értékekkel együtt szemlélve még a tulajdonjog alkotmányos védelmi körébe vont. Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke. Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) is: „Az Alkotmánybíróság a vagyoni értékű jogok tekintetében kialakított gyakorlatában főként a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatásokkal és várományokkal kapcsolatban állapította meg az alkotmányos tulajdonvédelem fennálltát.” {összefoglalóan: 3391/2023. (VII. 27.) AB végzés, Indokolás [20]}

- [17] A jelen esetben éppen az volt a kérdés, hogy az indítványra okot adó ügyben a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló olyan jogosítványról van-e szó, amelyre tekintettel kellett volna lenni az eljáró hatóságoknak, és a bíróságnak.
- [18] Az indítványban – az Abtv. 27. §-a alapján – sérelmezett ítéletben a bíróság rávilágított: az Mmtv. 33/B. § (1) bekezdése értelmében az egyösszegű kompenzációra az volt jogosult, aki 2011. december 31-én rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, vagy rendszeres szociális járadékban vagy átmeneti járadékban részesült, és a 2011. december 31-ét követő első komplex felülvizsgálatát követően rokkantsági ellátásra vált jogosulttá, amely alacsonyabb összegű volt, mint az addig folyósított rokkantsági vagy rehabilitációs ellátás. A felperes 2003. május 21. napjától 2009. november 31. napjáig III. csoport szerinti rokkantsági nyugdíjban, 2009. december 1. napjától 2012. május 31. napjáig rehabilitációs járadékban, 2012. július 1. napjától rehabilitációs ellátásban részesült. A felperes tehát 2011. december 31-én nem részesült sem az Mmtv. 32. § (1) bekezdése, sem a 33. § (1) bekezdése szerinti ellátásokban, ezért azok tovább folyósításra sem kerülhettek 2012. január 1-jétől. Hozzátette, a felperes 2011. december 31-ét követő első komplex felülvizsgálatára nem az Mmtv. 33/A. §-a alapján, hanem a rehabilitációs járadék megszűnése után került sor 2012-ben, amelynek során részére a rehabilitációs ellátást megállapították. Az indítványozó szerint viszont a jogalkotói szándéka nem taxatív felsorolásra irányult, a jogszabály csupán példálózó jellegű, és ezért az eljáró hatóságok, valamint a bíróság tévesen alkalmazták a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket.
- [19] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 26 § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz eljárás keretében az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatra van hatásköre. A bírósági döntések és az alkalmazott jogszabályi rendelkezések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslással nem támadható bírósági döntések

általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálataira nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ahogyan az ítéleti tényállás megállapítására, valamint az ahhoz vezető szakkérdések felülbírlatára sem terjed ki az Alkotmánybíróság hatásköre. {3096/2023. (III. 1.) AB végzés, Indokolás [21]}

[20] Tekintettel arra, hogy jelen ügyben az alkotmányjogi panasz beadványban foglaltak alapján nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2024. július 9.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró